

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015
Кафедра фінансів

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою
(пост. п. 6 від 27.02 2020)

Ректор

А. А. Мазаракі

**ПУБЛІЧНІ ФІНАНСИ /
PUBLIC FINANCE**

**РОБОЧА ПРОГРАМА
COURSE OUTLINE**

освітній ступінь	доктор філософії	/ Ph.D
галузь знань	28 Публічне управління та адміністрування	Public management and Administration
спеціальність	281 Публічне управління та адміністрування	Public management and Administration

Київ 2020

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

Автори: І. Я. Чугунов, докт. екон. наук, професор
М. Д. Пасічний, докт. екон. наук, доцент

Програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри фінансів
14.02.2020 р., протокол № 13

Рецензенти: Т. В. Канєва, к.е.н., доцент
І. І. Макогон, к. е. н., головний спеціаліст,
Міністерство фінансів України

ПУБЛІЧНІ ФІНАНСИ / PUBLIC FINANCE

РОБОЧА ПРОГРАМА COURSE OUTLINE

освітній ступінь	доктор філософії	/ Ph.D
галузь знань	28 Публічне управління та адміністрування	Public management and Administration
спеціальність	281 Публічне управління та адміністрування	Public management and Administration

**Розділ 1 «Структура дисципліни та розподіл годин за темами
(тематичний план)»**

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
	Усього годин / кредитів	з них			
		лекції	практичні (семінарські) заняття / МК	самостійна робота	
1	2	3	4	6	7
Тема 1. Теоретико-методологічні засади функціонування публічних фінансів	10	2	-	8	ІЗ, НД, Д
Тема 2. Податки в системі державного регулювання еконо-мічного розвитку	12	2	2	8	УО, ІЗ, НД, Д
Тема 3. Бюджетне регулювання соціально-економічного розвитку країни	12	2	2	8	УО, ІЗ, Д, НД, КСР
Тема 4. Місцеві фінанси як складова публічних фінансів	12	2	2	8	НД, О, ІЗ, УО
Тема 5. Державні цільові фонди та фінанси підприємств державного сектору економіки	10	2	-	8	УО, ІЗ, НД, Д
Тема 6. Державний кредит і державний борг	11	2	2	7	НД, О, ІЗ
Тема 7. Система управління публічними фінансами	11	2	2	7	УО, НД, Д
Тема 8. Публічні фінанси в умовах трансформації економіки	12	2	2	8	НД, УО, ІЗ, КСР
Разом	90/3	16	12	62	
Підсумковий контроль – залік					

Умовні позначення:

УО	–	усне опитування;	Д	–	дискусія;
ІЗ	–	індивідуальні завдання;	КР	–	контрольна робота;
НД	–	наукові доповіді;	КСР	–	контроль самостійної роботи

Розділ 2 «Тематика та зміст лекційних, практичних (семінарських), лабораторних занять, самостійної роботи»

Результати навчання	Навчальна діяльність*	Робочий час, год
1	2	3
<p>Знати та розуміти теоретико-методологічні засади функціонування публічних фінансів</p>	<p>Тема Теоретико-методологічні засади функціонування публічних фінансів Лекція №1 Теоретико-методологічні засади функціонування публічних фінансів План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інституційні передумови розвитку публічних фінансів в контексті трансформації держави як суспільного інституту. 2. Сучасна архітектура публічних фінансів. 3. <i>Публічні фінанси в системі розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту.</i> 4. <i>Роль публічних фінансів у забезпеченні економічного зростання та соціальної стабільності.</i> 5. Основні види державної фінансової політики. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 14, 15, 17 Додатковий: 21-24, 27-31</p> <p><i>Самостійна робота.</i> Вивчення матеріалу лекції, та опрацювання таких питань теми:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз основних положень концепцій економічної теорії щодо значення публічних фінансів у забезпеченні економічного розвитку (доповідь). 2. Детермінанти впливу на розмір і структуру публічних фінансів (есе). 3. Систематизувати досвід функціонування системи публічних фінансів у країнах з розвинутою економікою (наукова доповідь). 4. Сучасні трансформації публічних фінансів у країнах з емерджентною економікою (наукова доповідь). 	<p>2</p> <hr/> <p>8</p>

Знати: засади функціонування податкової системи держави.

Вміти: здійснювати дослідження впливу податкової політики на економічний розвиток

Тема Податкова система в системі державного регулювання економічного розвитку
Лекція №1 Податкова система в системі державного регулювання економічного розвитку
План лекції

1. Податкова система України і пріоритети її розвитку.
2. Вплив податкового навантаження та структури оподаткування на ділову активність.
3. Система адміністрування податків та зборів.
4. Податкові стимули економічного розвитку.
5. Податкова політика як складова стратегії соціально-економічного розвитку країни.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 14-17

Додатковий: 20-25, 28-30

Самостійна робота. Вивчення та доповнення матеріалу лекції. Підготовка до семінарського заняття та опрацювання таких питань теми:

1. Концепція майнового оподаткування та різновиди майнових податків. (доповідь).
2. Сучасні інструменти податкової підтримки інновацій та інвестицій. (доповідь).
3. Гармонізація та уніфікація податкового законодавства з країнами ЄС (доповідь).

Семінарське заняття. Податкова система в системі державного регулювання економічного розвитку

Питання:

1. Роль податкової системи у регулюванні економічних відносин.
2. Класифікація податків та зборів.
3. Розвиток податкової системи країни в контексті виконання положень Угоди про асоціацію з ЄС.
4. Фіскальна політика розвитку інвестицій та інновацій, основні форми та інструменти.

2

8

2

Розуміти значення та роль бюджетних інструментів у регулюванні економічного розвитку.

Вміти визначати основні причини зміни вагових показників бюджетної системи

Тема Бюджетне регулювання соціально-економічного розвитку країни
Лекція №1 Бюджетне регулювання соціально-економічного розвитку країни

План лекції

1. Функціональне призначення бюджетних інструментів в реалізації положень державної фінансової стратегії.
2. Фіскальна консолідація та бюджетні стимули економічного зростання.
3. Склад доходів державного бюджету. Фактори, що впливають на обсяг та структуру доходної частини бюджету.
4. Структура видатків та кредитування державного бюджету.
5. Бюджетний дефіцит: причини, види та шляхи оптимізації. Бюджетні правила.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 15-18

Додатковий: 19, 21-27, 29, 33

Самостійна робота. Вивчення та доповнення матеріалу лекції. Підготовка до семінарського заняття та опрацювання таких питань теми:

1. Механізми підвищення бюджетної результативності. (доповідь).
2. Бюджетні правила, досвід їх імплементації в країнах Європейського Союзу (доповідь).
3. Пріоритети бюджетної політики у сфері видатків та дефіциту (доповідь).
4. Лаги результативності бюджетної політики (есе).

Семінарське заняття. Бюджетне регулювання соціально-економічного розвитку країни

Питання:

1. Підходи до формування державного бюджету з урахуванням завдань соціально-економічного розвитку.
2. Мета, завдання та індикативні показники розвитку бюджетної системи.
3. Оцінка динаміки та структури доходів державного бюджету.
4. Дослідження композиційної структури видатків державного бюджету.
5. Роль і значення бюджетного дефіциту. Види бюджетного дефіциту.

2

8

2

Знати принципи та ключові аспекти формування місцевих фінансів.

Вміти оцінювати вплив бюджетної децентралізації на динаміку соціально-економічного розвитку.

Тема Місцеві фінанси як складова публічних фінансів

Лекція №1 Місцеві фінанси як складова публічних фінансів

План лекції

1. Місцеві бюджети як основа забезпечення соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць.
2. Бюджетна децентралізація в сфері доходів і видатків. Об'єднані територіальні громади, особливості формування їх бюджетів.
3. Бюджетне регулювання у сфері міжбюджетних відносин.
4. Фінансова спроможність органів місцевого самоврядування, баланс владних повноважень і фінансових ресурсів.
5. Фінансове вирівнювання як інструмент регулювання соціально-економічного розвитку територій.
6. Фінанси комунальних підприємств.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 16-17

Додатковий: 21-23, 25-29

Самостійна робота. Вивчення та доповнення матеріалу лекції. Підготовка до семінарського заняття та опрацювання таких питань теми:

1. Сучасні трансформації системи міжбюджетних відносин в Україні (доповідь).
2. Напрями посилення фінансової спроможності місцевого самоврядування (есе).
3. Оптимальний рівень бюджетної децентралізації (доповідь).

Семінарське заняття. Місцеві фінанси як складова публічних фінансів

Питання:

1. Формування доходів місцевих бюджетів
2. Планування видатків місцевих бюджетів.
3. Порядок здійснення місцевих запозичень.
4. Бюджет розвитку місцевих бюджетів.
5. Особливості вітчизняної системи фінансового вирівнювання.
6. Поняття та види міжбюджетних трансфертів.
7. Світовий досвід регулювання міжбюджетних відносин.

Знати види та функціональне призначення державних цільових фондів

Вміти аналізувати ефективність фінансової політики державних підприємств

Тема Державні цільові фонди та фінанси підприємств державного сектору економіки
Лекція №1 Державні цільові фонди та фінанси підприємств державного сектору економіки
План лекції

1. Призначення державних цільових фондів.
2. Види державних цільових фондів.
3. Фінанси підприємств державного сектору економіки як складова публічних фінансів.
4. Об'єкти державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави.
5. Фінансова політика підприємств державного сектору економіки.
6. Моніторинг ефективності управління об'єктами державної власності.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 14, 15, 17

Додатковий: 22, 24, 32, 35

Самостійна робота. Вивчення та доповнення матеріалу лекції. Поглиблене опрацювання таких питань теми:

1. Напрями розвитку пенсійної системи в Україні (презентація).
2. Приватизація державного майна: перспективи та значення (доповідь).
3. Підходи щодо частки державної власності, яка має стратегічне значення для економіки і безпеки держави (доповідь).

Знати методологічні підходи до розробки політики управління державним боргом

Тема Державний кредит і державний борг
Лекція №1 Державний кредит і державний борг
План лекції

1. Основні функції та форми державного кредиту.
2. Система управління державним кредитом.
3. Роль державного боргу в сучасних умовах. Класифікація державного боргу.
4. Стратегія управління державним боргом. Індикатори боргової безпеки держави.
5. Особливості політики управління державним боргом та її ефективність на різних етапах суспільного розвитку.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 13, 15-17

Додатковий: 21-23, 27, 29, 33

2

8

2

Знати принципи та механізми управління публічними фінансами; методологію бюджетного планування і прогнозування

Самостійна робота. Вивчення та доповнення матеріалу лекції. Підготовка до семінарського заняття та опрацювання таких питань теми:
1, Визначити та проаналізувати фактори які впливають на динаміку співвідношення боргу до ВВП (індивідуальне завдання).
2. Забезпечення боргової стійкості в країнах з розвинутою економікою (доповідь)
3. Пріоритети політики державного боргу в країнах з емерджентною економікою (презентація)

7

Семінарське заняття. Державний кредит і державний борг

Питання:

1. Роль державного кредиту у забезпеченні макроекономічної стабільності та економічного зростання країни.
2. Політика управління державним боргом.
3. Боргова безпека держави, механізми її забезпечення.
4. Досвід країн з розвинутою та трансформаційною економікою у сфері управління державним боргом.

Тема Система управління публічними фінансами

Лекція №1 Система управління публічними фінансами
План лекції

1. Інституційні засади функціонування системи управління публічними фінансами.
2. *Державна фінансова стратегія суспільного розвитку: мета, цілі, завдання, відповідальні виконавці*
3. *Бюджетне планування і прогнозування як складова бюджетного процесу.*
4. *Основні методи бюджетного планування і прогнозування.*
5. *Форми державного фінансового контролю.*
6. *Державний фінансовий аудит*

Список рекомендованих джерел:

Основний: 13-18

Додатковий: 19, 21, 22, 27, 31-35

	<p><i>Самостійна робота.</i> Вивчення та доповнення матеріалу лекції. Підготовка до семінарського заняття та опрацювання таких питань теми:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ефективність видатків бюджету як пріоритет бюджетного планування (есе). 2. Систематизувати досвід розвинутих держав щодо довгострокового прогнозування і планування основних макроекономічних показників (доповідь) 3. Пріоритети розвитку системи державного фінансового контролю (презентація) 	7
	<p><i>Семінарське заняття.</i> Система управління публічними фінансами</p> <p><i>Питання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Управління публічними фінансами як складова системи регулювання соціально-економічного розвитку країни та адміністративно-територіальних одиниць. 2. Концептуальні засади формування державної фінансової стратегії. 3. Фінансові інституції, що здійснюють управління публічними фінансами. 4. Планування видатків бюджету за функціональною, відомчою та економічною класифікацією. 5. Органи державного фінансового контролю в Україні, їх завдання та повноваження. 	2
<p>Знати засади та пріоритети діяльності міжнародних фінансових інституцій у сфері підтримки та розвитку публічних фінансів</p>	<p>Тема Міжнародні фінанси Лекція №1 Міжнародні фінанси План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародні фінансові відносини: сутність і детермінанти розвитку. 2. Перспективи діяльності міжнародних фінансових організацій у розвитку системи публічних фінансів та світової економіки. 3. Міжнародний ринок запозичень. 4. <i>Стабілізаційні кредити міжнародних фінансових організацій для підтримки стійкості системи публічних фінансів в умовах рецесії.</i> 5. Міжнародне фінансове співробітництво у сфері реалізації цільових інвестиційних програм. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 13-15, 17 Додатковий: 22, 24, 31</p>	2

Знати основні
пріоритети
розвитку
вітчизняної
системи
публічних
фінансів

Самостійна робота. Вивчення та доповнення матеріалу лекції. Підготовка до семінарського заняття та опрацювання таких питань теми:
1. Емпіричний досвід співпраці України з МВФ (презентація).
2. Пріоритетні напрями співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями у сфері підвищення стійкості публічних фінансів (доповідь)

7

Семінарське заняття. Міжнародні фінанси

Питання:

1. Цілі, принципи, функціональні повноваження міжнародних фінансових інститутів.
2. Інституційна підтримка міжнародних фінансових організацій (Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку) щодо реалізації системних змін у фінансовому секторі України.
3. Валюта, валютний курс і валютні операції. Форми міжнародних розрахунків.
4. Програма розширеного фінансування МВФ (*Extended Fund Facility*), її вплив на бюджетну стійкість і збалансованість.

2

Тема Публічні фінанси в умовах трансформації економіки

Лекція №1 Публічні фінанси в умовах трансформації економіки

План лекції

6. Роль системи публічних фінансів у забезпеченні макроекономічної стабільності та стійкого економічного зростання.
7. Публічні закупівлі: поточний стан та напрями розвитку.
8. Структурна оптимізація публічних видатків.
9. Концептуальні засади розвитку вітчизняної системи публічних фінансів в умовах трансформації економіки.

2

Список рекомендованих джерел:

Основний: 13-18

Додатковий: 19-25, 27-35

<p><i>Самостійна робота.</i> Вивчення та доповнення матеріалу лекції. Підготовка до семінарського заняття та опрацювання таких питань теми:</p> <p>1. Публічні фінанси України в умовах економічної глобалізації (презентація).</p> <p>2. Пріоритетні напрями підвищення стійкості та збалансованості публічних фінансів (доповідь)</p>	8
<p><i>Семінарське заняття.</i> Публічні фінанси в умовах трансформації економіки</p> <p><i>Питання:</i></p> <p>5. Сучасний стан системи публічних фінансів у забезпеченні економічних перетворень.</p> <p>6. Збалансованість системи публічних фінансів як базова передумова довгострокового економічного розвитку суспільства.</p> <p>7. Удосконалення процедури публічних закупівель.</p> <p>8. Розвиток інструментарію програмно-цільового методу в бюджетному процесі.</p>	2
Разом	90

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Офіційний вісник України від 01.10.2010 р., № 72/1, Спеціальний випуск, стор. 15, стаття 2598
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 року із змінами та доповн. № 2456 – VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року із змінами та доповн. № 2755 – VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Про державні цільові програми: Закон України від 18.03.2004 № 1621-IV // Офіційний вісник України від 23.04.2004 р., № 14, стор. 13, стаття 956
5. Про затвердження Положення про Міністерство фінансів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 р. № 375. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-п>
6. Про затвердження Програми управління державним боргом на 2020 рік: Наказ Міністерства фінансів України від 30.01.2020 р. № 33 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>
7. Про Основні напрями бюджетної політики на 2019–2021 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.04.2018 р. № 315-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/nras/pro-shvalennya-proektu-osnovnih-napryamiv-byudzhethnoyi-politiki-na-20192021-roki>
8. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.02.2017 р. № 142-р/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
9. Про стратегію сталого розвитку «Україна-2020» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
10. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [Електронний ресурс]. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248387631
11. Про затвердження Положення про Пенсійний фонд України: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.07.2014 р. № 280. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280-2014-%D0%BF>
12. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23.09.1999 № 1105-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>

Основний

13. Мазаракі А., Волосович С. Домінанти інституційної модернізації фінансової системи України. Вісник КНТЕУ. 2016. №. 1. С. 5–23.

14. Экономика / Самуэльсон Пол Э., Нордхаус Вильям, Д., 19-е издание: Пер. с англ. М. : «И.Д.Вильямс», 2015. 1360 с.
15. Фінансове забезпечення структурної модернізації реального сектора економіки України : / за ред. В. В. Зимовця. К. : Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2017. 395 с.
16. Чугунов І., Макогон В. Бюджетна стратегія в умовах економічних перетворень. Вісник КНТЕУ. 2018. № 5. С. 5–18.
17. Buchanan, J. M. (2014). Public finance in democratic process: Fiscal institutions and individual choice. UNC Press Books.
18. Чугунов І., Самошкіна О. Видатки бюджету в системі соціально-економічного розвитку. Вісник КНТЕУ. 2019. № 2. С. 103-121.

Додатковий

19. Aristovnik, A., & Meze, M. (2017). The impact of supranational fiscal rules on public finance: the case of EMU member states. *Global Business and Economics Review*, 19(1), 38-53.
20. Farhi, E., & Gabaix, X. (2020). Optimal taxation with behavioral agents. *American Economic Review*, 110(1), 298-336.
21. Бюджетно-податкова політика у системі регулювання економіки: монографія / [І. Я. Чугунов, Т.В. Канєва, М.Д. Пасічний] ; за заг. ред. І. Я. Чугунова. Київ : Глобус-Пресс, 2018. 350 с.
22. Державне фінансове регулювання економічних перетворень : монографія / [І. Я. Чугунов, Т.В. Канєва та ін.] ; за заг. ред. А. А. Мазаракі ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. Київ : КНТЕУ, 2015. 376 с.
23. *Budget Policy of Social Development: monograph / general editorship Doctor of Economics, Professor Honored Worker of Science and Technology of Ukraine I. Ya. Chuginov. Tallinn: Scientific Route, 2018. 362 p.*
24. Інституційна трансформація фінансово-економічної системи України в умовах глобалізації : монографія / В.Р. Сіденко, М.І. Скрипниченко, В.С. Пономаренко, І.Я. Чугунов та ін.; за заг. ред. В.Р. Сіденка. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 648 с.
25. Лободіна З. М. Бюджетний механізм: концептуальні засади та перспективи модернізації : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 411 с.
26. Луніна І. О. Бюджетна децентралізація в Україні у контексті європейських тенденцій. Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. 2016. № 2. С. 155–171.
27. Макогон В. Д. Бюджетна стратегія держави : монографія. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 364 с.
28. Нікітішин А. О. Податкова політика в умовах економічних перетворень : монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 480 с.
29. Пасічний М. Д. Фінансова політика держави: монографія. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т. 2019. 440 с.
30. Податкова гармонізація в Україні в умовах реалізації Угоди про асоціацію між Україною і ЄС : монографія / за ред. А. М. Соколовської. Київ, 2017. 448 с.

31. Кучер Г. В. *Державні фінансові ресурси : монографія. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 608 с.*
32. Чугунов І.Я., Насібова О. В. *Фінанси пенсійного забезпечення. 2017. 248 с.*
33. Чугунов І. Я., Собчук С. І. *Формування бюджетної політики економічного розвитку країни. Вісник КНТЕУ. 2018. № 3. С.103–116.*
34. Чугунов І.Я., Пасічний М.Д. *Фінансова політика України в умовах глобалізації економіки. Вісник КНТЕУ. 2016. № 5. С. 5–18.*
35. *Стратегія та механізми забезпечення фінансово-економічної безпеки : монографія / за заг. ред. В. П. Ільчука. Чернігів : ЧНТУ, 2017. 349 с.*

Інтернет-ресурси

36. Офіційний сайт Верховної Ради України. Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
 37. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.
 38. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
 39. Офіційний сайт Державної податкової служби України. Режим доступу: <http://www.tax.gov.ua>.
 40. The official website of OECD. Retrieved from <http://www.oecd.org>
 41. The official website of IMF. Retrieved from <https://www.imf.org/external/index.htm>
 42. The official website of World Bank. Retrieved from <https://www.worldbank.org/>
 43. The official website of European Commission. Retrieved from https://ec.europa.eu/commission/index_en
 44. The official website of Eurostat. Retrieved from <https://ec.europa.eu/eurostat>
- * *Курсивом виділені літературні джерела, наявні в бібліотеці КНТЕУ*